



Souhrnná teritoriální informace:

Afghánistán



Zastupitelský úřad ČR v Kábulu 8. 6. 2021 22:09

Afghánistán je vnitrozemským státem Asie, jehož většinu územní rozlohy zaujímá horský masiv. Z hlediska politického uspořádání je prezidentskou islámskou republikou s dvoukomorovým parlamentem. Občané se jednak řídí zákony vydávanými zákonodárnou mocí, ale rovněž zásadami islámského a zvykového práva. Afghánská ekonomika je malá a nerozvinutá s významným potenciálem rozvoje, především v těžebním a zpracovatelském sektoru, který dosud není rozvinutý, a to především z důvodu setrvalé politicko-bezpečnostní nestability a chybějící infrastruktury. Soukromý sektor v afghánské ekonomice zatím nemá dominantní postavení, a tak buď přímá spolupráce s ním, nebo zapojení do vládních pobídek, představují zajímavý potenciál hospodářského rozvoje v řadě sektorů, zejména v budování dopravní sítě a infrastruktury, energetiky, a zpracování odpadu.

Kvůli těžbě světově významných zásob místního nerostného bohatství poptávají afghánské obchodní společnosti i státní instituce dodávky strojírenských zařízení a technologických celků těžebního a hutního průmyslu. Těžiště hospodářské obnovy a investičních příležitostí je soustředěno především do oblasti hlavního města a jeho bezprostředního okolí. Vstup na afghánský trh může významně usnadnit záštita oficiální instituce (velvyslanectví, obchodní komory, nebo příslušného resortu), neboť je pro místní ekonomické vztahy charakteristická kultura osobních a institucionálních vazeb. Předpokládá se, že ukončení mezinárodní vojenské přítomnosti k 11. září 2021 nejvíce zasáhne nevelký sektor služeb a na něj v posledních dvou desetiletích navázaná pracovní místa.

Základní údaje	
Hlavní město	Kábul
Počet obyvatel	40 000 000
Jazyk	darí, paštó
Náboženství	islám
Státní zřízení	islámská republika
Hlava státu	Ašraf Ghaní Ahmadzaj
Hlava vlády	Ašraf Ghaní Ahmadzaj
Název měny	afghání (AFN)
Cestování	
Časový posun	+2:30
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	Jiří Baloun
Ekonomický úsek	Štěpán Konopásek
Konzulární úsek	Štěpán Konopásek
CzechTrade	ne
Czechinvest	ne
Ekonomika	
Nominální HDP (mld. USD)	19,7
Hospodářský růst (%)	1,5
Inflace (%)	5,6
Nezaměstnanost (%)	11,16



Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

4 Kulturní a obchodní jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchrana, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty



1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Islámská republika Afghánistán je prezidentským systémem, v němž je prezident zároveň hlavou státu i vlády, s dvoukomorovým parlamentem (Wolesi Džirga - komora lidu, Mešrano Džirga - komora starších). Občané se řídí zákony vydávanými zákonodárnou mocí, ale rovněž zásadami islámského a zvykového práva. Afghánistán značně trpí politicko-bezpečnostní nestabilitou, vleklými etnicko-sektářskými spory a probíhajícím ozbrojeným konfliktem, vedeným na etnicko-nábožensko-politickém půdorysu na většině území. Vláda kontroluje přibližně polovinu územní rozlohy, kterou však obývá až 85 % obyvatelstva.

Vládnutí je v Afghánistánu charakterizováno kartelizací moci mezi hlavními etnicko-politickými aktéry, uzavírajícími tiché dohody o parcelaci politiky a vlivu na státní aparát. Ministři jsou schvalováni parlamentem: tento proces je poměrně zdoluhavý a již během něj vykonávají své úřady z pověření. Odvolání členů vlády mohou být náhlá a bez předchozích signálů, naopak jejich setrvání v úřadu se odvíjí především od momentální kvality jejich vztahů s prezidentským úřadem. Současnou afghánskou vládu tvoří prezident Ašraf Ghaní Ahmadzaj, viceprezidenti (1.) Amrulláh Saleh a (2.) Muhammad Sarvar Daniš, poradce pro národní bezpečnost Hamdulláh Mohib, ředitel bezpečnostní služby NDS Ahmad Zia Saráž, a dalších až 25 ministrů.

Právo je v Afghánistánu doposud obtížně vymahatelné. Neoficiálně, ale hmatatelně, v každodenním životě, platí v Afghánistánu (primárně pro jeho obyvatele) tři paralelní právní systémy: 1/ oficiální zákony, 2/ islámský právní systém, a 3/ nepsaný systém zvykového práva, založený na staletých kmenových zvyklostech. Úroveň byrokracie státního aparátu je vysoká; nepotismus a korupce jsou jeho inherentními součástmi. Instituce státu jsou značně odvislé od osob momentálně stojících v jejich čele, které si zároveň dosazují i do nejnižších pater sobě loajální (tj. etnicko/nábožensky spřízněné) spolupracovníky, což předznamenává vysokou míru fluktuace personálu, navíc v prostředí charakterizovaném nezbytností osobních kontaktů či zaštitěním vztahů oficiálními strukturami. Občanská společnost je v posledních letech pozoruhodně na vzestupu, kvůli setrvalé a robustní finanční podpoře mezinárodního společenství, především aktivisté (za práva žen a zranitelných menšin) dostávají prostor i na oficiálních akcích, avšak tento jev může být pouze přechodným důsledkem tlaku a dosavadní přítomnosti mezinárodního společenství. Svoboda slova, tisku, a shromažďování, jsou systémem v zásadě respektovány, avšak představitelé občanské společnosti, bezpečnostních sborů, politiky, justice a médií čelí v posledních měsících vlně násilí ze strany teroristů, systematicky provádějících jejich cílené vraždy.

1.2 Zahraniční politika země

Afghánská zahraniční politika je z důvodu přetrvávajícího ozbrojeného konfliktu bezprostředně ovlivňována bezpečnostními souvislostmi. Ústřední úlohu sehrává Pákistán, který má významný vliv na afghánskou vnitropolitickou stabilitu a bezpečnost. Od února 2018, kdy prezident Ghaní učinil návrh zahájení mírových jednání s Tálibánem, došlo mezi oběma vládami ke zvýšení četnosti politických jednání na vysoké úrovni. Navzdory tomu panuje mezi bezpečnostními složkami obou států vzájemná nedůvěra. Afghánistán bude i nadále vyzývat Pákistán, aby využil svého vlivu na Tálibán k jeho zapojení do mírového procesu. Afghánská vláda bude rovněž očekávat, že USA a jejich spojenci v NATO vytvoří tlak na Pákistán, aby podpořil mírový proces. Pokud však mírový proces nepřinese konkrétní výsledky, nebo zcela ztroskotá, pravděpodobně tím významně utrpí i afghánsko-pákistánské vztahy. Naopak pozitivnějšího vývoje doznaly vztahy s Pákistánem v obchodní oblasti díky shodě na prodloužení afghánsko-pákistánské dohody o tranzitním obchodu, která původně měla vypršet k polovině února 2021. Oba státy tak získaly časový prostor k vyjednání nové dohody. Uzavření plnohodnotné obchodní dohody však zatím brání mnoho překážek, a proto lze očekávat další zpoždění afghánskému vývozu v pákistánských přístavech, podobně jako v roce 2020.

Kromě Pákistánu se bude Afghánistán snažit zapojit do probíhajícího mírového procesu další aktéry, jako je Indie, která je jeho významným politickým a ekonomickým partnerem. Afghánský vývoz do Indie, směřující přes íránský přístav Čahbahár (čímž se vyhýbá Pákistánu), byl zahájen v únoru 2019. V listopadu 2019 navíc byla mezi Indií a Afghánistánem uzavřena smlouva o vydávání trestně stíhaných osob, která dále upevňuje jejich spolupráci v oblasti boje proti terorismu. Indie bude i nadále realizovat a rozšiřovat finanční podporu Afghánistánu, a to především v infrastrukturních a energetických projektech.



Vztahy se Spojenými státy americkými jsou v současnosti ovlivněné především stažením zbývajících amerických sil z Afghánistánu do 11. září 2021. Nová americká administrativa prezidenta Bidena však dala najevo, že přes ukončení vojenské přítomnosti bude v dosavadní míře zachována americká diplomatická, ekonomická, rozvojová a humanitární pomoc. V Afghánistánu má být po 11. září 2021 rovněž zachována civilní mise NATO za účelem poskytování finanční podpory pro budování schopností afghánských ozbrojených sil a bezpečnostních složek, jejichž výcvik má být uskutečňován mimo afghánské území.

1.3 Obyvatelstvo

Odhady přesného počtu afghánského obyvatelstva se kvůli nedostatku spolehlivých dat různí, ale trvale zde žije až 40 milionů osob. Přibližně 71 % z nich na venkově, 24 % ve městech a 5 % žije kočovným způsobem života. Přes 3 miliony Afghánců trvale žijí v Pákistánu a Íránu, kam uprchli buď před ohrožením života, nebo z ekonomických důvodů. S ročním populačním přírůstkem 2,37 % počet afghánských obyvatel roste značným tempem. Odhaduje se, že se již v roce 2050 může afghánská populace zdvojnásobit, přetrvá-li současný trend vysoké porodnosti.

V roce 2020 žila v městských aglomeracích pouhá čtvrtina obyvatel, což Afghánistán celosvětově řadí mezi nejméně urbanizované státy. Stěhování do městských oblastí je nejzřetelnější v Kábulu a okolí, kam se po roce 2001 vrátilo velké množství afghánských uprchlíků z Pákistánu a Íránu, ale také vnitřně vysídlení obyvatelé a lidé migrující z venkova do měst. V Kábulu tak podle neoficiálních odhadů žije přes 6 milionů obyvatel. Ostatní velká města se nacházejí v provinciích: Kandahár (jih), Herát (západ), Mazar-e-Šaríf, a Kundúz (sever), Džalalabád (východ).

Obyvatelstvo je tvořeno čtyřmi hlavními etnolingvistickými skupinami, jimiž jsou Paštunové (48 %), Tádžikové (22 %), Hazáři (9 %) a Uzbekové (9 %). Ústavou je navíc uznána existence dalších deseti skupin. Úředními jazyky jsou darí (afghánská verze perštiny) a paštó (původní jazyk Paštunů), u obyvatel je tak běžná dvojjazyčnost. Jakkoliv mají Paštunové historicky poněkud výsadní postavení v záležitostech správy Afghánistánu, jazyk darí je používán představiteli vlády a příslušníky (nepočtené ale významné) inteligence a střední třídy. Vedle hlavních jazyků jsou lokálně využívány i další: uzbečtina, turkmenština, balúčština a núričština.

Téměř 100 % Afghánců jsou muslimové, většina z nich (90 %) vyznává sunnitský hanafský ritus, přibližně 7 % šíitský islám, a nejvýše 3 % jsou bez vyznání nebo vyznání neuvádějí. Především v afghánských městech žijí vedle muslimů také sikhové a hinduisté. Nepočtená židovská komunita opustila Afghánistán již koncem 20. století, ale do současnosti zůstala zachována jediná synagoga. Afghánští křesťané, jejichž počty se odhadují od několika set až do osmi tisíc, praktikují svou víru v utajení, neboť čelí celospolečenskému nátlaku, kvůli kterému se v Afghánistánu nenachází žádné kostely.



2 Ekonomie

Podkapitoly:

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

2.1 Základní údaje

Afgánistán nepostihla pandemie koronaviru s takovou intenzitou, jako například sousední Írán, přesto se její důsledky v makroekonomických ukazatelích za rok 2020 projevily. Národní ekonomika, jejíž necelá polovina všech příjmů plyne ze zahraniční pomoci, vykázala za období uplynulého roku 5% pokles. V roce 2021 se očekává stabilizace provázená mírným (1,5%) růstem. Kromě dopadů pandemie se Afgánistán bude v letošním roce potýkat s rizikem nepříznivých přírodních událostí (sucho, povodně, zemětřesení). V souvislosti s vývojem mírových jednání se očekává jednak období politické tranzice a jednak ukončení mezinárodní vojenské přítomnosti ke dni 11. září 2021, na kterou je navázáno množství služeb a pracovních míst, a bude mít proto na reálnou ekonomiku negativní dopad. Vytvoření bezpečného a stabilního prostředí tak nadále zůstává základním a zároveň vysoce rizikovým faktorem pro hospodářský rozvoj. Navzdory významné bezpečnostní a ekonomické nejistotě plánuje afgánská vláda uskutečnění rozsáhlé hospodářské obnovy, skýtající významné příležitosti pro české firmy. Zvýšení investic do vzdělání odborníků, budování infrastruktury, energetiky, zvýšení produktivity těžby, zpracovatelského sektoru a zemědělství, by mohlo vést ke kompenzaci současné recese, nastalé v důsledku pandemie a ukončení mezinárodní vojenské přítomnosti.

Afgánská ekonomika je malá a nerozvinutá, avšak s významným potenciálem rozvoje, především v sektoru těžebním, zpracovatelském, a turismu, který však není dostatečně rozvíjen, a to především z důvodu setrvalé politicko-bezpečnostní nestability a chybějící infrastruktury. Ekonomické rozdíly mezi většími městy a venkovskými oblastmi jsou značné. Ekonomice dominuje státní sektor, soukromý sektor je omezený, a přibližně polovina státního rozpočtu je financována ze zahraniční pomoci. Strukturálně převažuje primér (zemědělství, chov, těžba) a omezený sekundér (stavebnictví, zpracovatelský průmysl). Terciér (služby) je minimální a je soustředěn především do hlavního města a provinčních metropolí. Předpokládá se, že ukončení mezinárodní vojenské přítomnosti k 11. září 2021 nejvíce zasáhne právě afgánský terciér a na něj v uplynulých dvou desetiletích navázaná pracovní místa. Ekonomika se vyznačuje značnou citlivostí na vnější vlivy, ať už podmíněné regionálně (Írán, Pákistán, Indie, Čína, středoasijské státy), tak globálně, v souvislosti s geopolitickým významem Afgánistánu a kolísající ochotou mezinárodního společenství k poskytování zahraniční pomoci.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	1,2	3,9	-5	1,5	N/A
HDP/obyv. (USD/PPP)	2 163,8	2 236,2	2073	2300	2400
Inflace (%)	0,6	2,3	5,4	4,8	4,3
Nezaměstnanost (%)	11,1	11,0	11,7	12,7	12,7
Export zboží (mld. USD)	0,9	0,9	0,77	N/A	N/A
Import zboží (mld. USD)	6,6	6,7	6,5	N/A	N/A
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-5,7	-5,3	-6,4	-6,4	N/A
Průmyslová produkce (% změna)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Populace (mil.)	37,2	38,0	38,9	39,8	40,8
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	7/7	7/7

Zdroj: EIU, OECD, WEF

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet



Afgánistán nadále vykazuje značný obchodní deficit. Ve třetím čtvrtletí roku 2020 byl zaznamenán 5% pokles vývozu (na 198 mil. USD), zatímco dovoz se zvýšil o 20,9 % (na 1,9 mld. USD). Obchodní deficit z roku 2019 (5,9 mld. USD) tak byl v loňském roce dále překonán. V roce 2022, kdy má být uvedena do provozu nová přenosová soustava z Tádžikistánu do Pákistánu, se naopak čekává mírné zvýšení příjmů z tranzitních poplatků. Naopak ke snížení příjmů za uplynulý rok 2020 došlo z důvodu útlumu pracovní migrace, a to kvůli protipandemickým opatřením. V souvislosti s klesající ochotou mezinárodního společenství nadále Afgánistán poskytovat finanční pomoc, a kvůli ukončení mezinárodní vojenské přítomnosti ke dni 11. září 2021, lze očekávat spíše záporný vývoj kondice národní ekonomiky. Pandemie koronaviru a bezpečnostní nestabilita přispěly za rok 2020 k více než 5% inflaci a souvisejícímu růstu cen. V roce 2021 se očekává jejich další růst kvůli nejisté úrodě, která může být nepříznivě ovlivněna suchem či povodněmi, a její sklizeň ztížena boji mezi povstaleckými a vládními silami.

Vláda v roce 2020 představila zastřešující plán obnovy a rozvoje na období let 2021-2025 Afghanistan National Peace and Development Framework II, v jehož rámci plánuje skrze dosažení mírových poměrů vybudovat státní instituce a systém trhu. Začleněním do regionální investiční a infrastrukturní spolupráce, vč. dodavatelských řetězců, vláda usiluje o to, aby se z Afgánistán stala obchodně-investiční křižovatka regionálního významu. V hospodářské oblasti byl na období let 2018-2023 schválen program na podporu soukromého sektoru Private Sector Development National Priority Program, jímž vláda cílí na zvýšení podpory podnikatelského prostředí a investic. Soukromý sektor zatím není v Afgánistán dostatečně rozvinutý, a tak buď přímá spolupráce s ním, nebo zapojení do vládních pobídek, představuje potenciál v řadě sektorů, zejména v budování dopravní sítě a infrastruktury, energetiky a zpracování odpadu. Kvůli těžbě světově významných zásob nerostného bohatství jsou poptávány dodávky strojírenských zařízení a technologických celků těžebního a hutního průmyslu.

2.3 Bankovní systém

Centrální bankou Afgánistán je Da Afghanistan Bank (DAB), která je státním regulátorem veškerých transakcí uskutečňovaných na afghánském území. DAB má desítky poboček, z nichž je nejvíce v Kábulu, kde se rovněž nachází hlavní sídlo. Mezi základní úkoly DAB patří implementace měnové politiky a měnového uspořádání, správa devizových rezerv, emise bankovek a ražba mincí, vydávání licencí, výkon státního dohledu nad komerčními bankami, devizovými obchodníky, poskytovateli platebních systémů a zprostředkovateli obchodů s cennými papíry, apod.

Finanční sektor v posledních letech zažívá částečné oživení a bankovní sektor zvolna směřuje k digitalizaci, která se však (poněkud paradoxně) v důsledku toho vyznačuje růstem byrokratizace. Charakteristickým rysem afghánského finančního trhu je vysoká míra volatility národní měny (AFN), jejímž důsledkem je extrémní míra dolarizace ekonomiky: měnou USD je v reálné ekonomice národní měna substituována v podstatě kdekoli je to jen trochu možné a výhodné (mzdy, oficiální i neoficiální transakce, šedá ekonomika, černý trh).

Státní bankovní instituce: Da Afghanistan Bank, Bank-e-Millie Afghan, Pashtany Bank, New Kabul Bank.

Komerční banky: Afghanistan International Bank (AIB), Afghan United Bank, Azizi Bank, Maiwand Bank, Bakhtar Bank, Afghanistan Commercial Bank, Ghazanfar Bank, Arian Bank, Islamic Bank of Afghanistan, Alfalah Bank.

Zahraniční bankovní instituce: World Bank Office Kabul, Afghanistan Asian Development Bank, First Micro Finance Bank, Alafullah Bank, National Bank of Pakistan.

Pojišťovny: Afghan National Insurance Company, TFG Global Insurance Solutions Ltd, Insurance Group of Afghanistan, Afghan Global Insurance Company.

Veřejné finance	
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	10
Veřejný dluh (% HDP)	8,8
Bilance běžného účtu (mld. USD)	1,99
Daně	
PO	20 %
FO	10 %; 20 %
DPH	10 %

2.4 Daňový systém

Za výběr daní a příslušnou legislativu zodpovídá afghánské ministerstvo financí. Daně jsou vybírány na základě zákona z roku 2009, ale Mezinárodní měnový fond a Světová banka usilují o modernizaci afghánského daňového systému a zvýšení jeho transparentnosti a efektivity, aby odpovídal mezinárodním standardům.

Sazba daně z příjmů právnických osob je 20 % z celkových (hrubých) příjmů. Čistým zdanitelným příjmem se rozumí zůstatek po odečtení všech nezbytných výdajů z hrubého příjmu. Daň z příjmů právnických osob se vztahuje na obchodní korporace, společnosti s ručením omezeným, a také na některé druhy obchodních partnerství. Daň z příjmů fyzických osob se vztahuje na veškeré příjmy daňových rezidentů, bez ohledu na geografický původ příjmů, mzdy, platy, nájmy, příjmy z některých typů obchodních partnerství, a licenční poplatky. Daňoví nerezidenti jsou vládě povinni odvádět daň ze všech svých příjmů, které mají původ na afghánském území.



Daňové sazby jsou následovné: příjem fyzické osoby do 12 500 AFN (160 USD) je od daně z příjmu osvobozen, pro příjmy nad tuto částku až do 100 000 AFN (1275 USD) je vyměřena 10% daň. Příjmy nad 100 000 AFN jsou daněny 20% daní. Společnosti s dvěma a více zaměstnanci jsou povinny za každého zaměstnance odvést srážkovou daň z jeho příjmu dle uvedených sazeb. Společnosti s jedním zaměstnancem, který nemá jiný zdroj příjmů, nemají povinnost podávat roční daňové přiznání. Každý, kdo má buď více než jednoho zaměstnavatele nebo další zdroje příjmů, je povinen podávat roční daňové přiznání.

Živnostníci a OSVČ jsou povinni podávat roční daňové přiznání. Mohou si však v souvislosti s výpočtem čistého zdanitelného příjmu odečíst z daňového základu veškeré běžné a nutné náklady. Daň ve výši 10 % a 20 % je tak vypočtena z jejich čistého ročního zdanitelného příjmu.



3 Obchodní vztahy s EU a ČR

Podkapitoly:

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

Obchodní bilance mezi EU a Afghánistánem je pro EU dlouhodobě výrazně aktivní, především z důvodu nerozvinutého afghánského hospodářství, které bez nutných reforem jednak není ve srovnání s evropskými ekonomikami konkurenceschopné a jednak není významněji proexportně orientované, neboť většina objemu afghánského vývozu směřuje na geograficky nejbližší trhy v rámci regionu (Írán, Pákistán, Indie, Čína, a státy střední Asie).

Obchodní výměna s EU (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z EU	274,1	273,5	302,0	N/A	N/A
Import do EU	24,8	51,1	29,8	N/A	N/A
Saldo s EU	-249,3	-222,3	-272,2	N/A	N/A

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

Obchodní bilance mezi ČR a Afghánistánem kopíruje trend obchodních vztahů EU-Afghánistán, a je proto významně aktivní ve prospěch ČR. Český trh je pro nevelký afghánský export velmi vzdálen, a navíc kvůli faktorům omezujícím potenciál afghánského vývozu (viz výše) se změna stávajícího trendu v dohledné době jeví spíše nepravděpodobnou.

Obchodní výměna s ČR (mld. CZK)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z ČR	0,4	0,7	0,349428	N/A	N/A
Import do ČR	0,0	0,0	0,001914	N/A	N/A
Saldo s ČR	-0,4	-0,7	-0,344	N/A	N/A

Zdroj: ČSÚ

3.2 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

Mezi Evropskou unií a Islámskou republikou Afghánistán nebyla dosud smlouva o volném obchodu (FTA) uzavřena.

Od 1. 12. 2017 je prozatímně prováděna *Dohoda o spolupráci v oblasti partnerství a rozvoje mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na jedné straně a Islámskou republikou Afghánistán na straně druhé* (Brusel, 13. 2. 2017; ratifikační proces dosud probíhá - ČR ratifikovala dne 2. 10. 2017)



Smlouvy s ČR

Dohoda o leteckých dopravních službách mezi Československou republikou a Královstvím afghánským (Praha, 28. 5. 1960)

Dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Afghánské demokratické republiky o vědeckotechnické spolupráci (Praha, 31. 3. 1980)

Protokol k Dohodě mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Afghánské demokratické republiky o vědeckotechnické spolupráci (Praha, 31. 3. 1980)

Konzulární úmluva mezi Československou socialistickou republikou a Afghánskou demokratickou republikou (Praha, 22. 4. 1981)

Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Afghánskou demokratickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních (Praha, 24. 6. 1981)

Dohoda o kulturní a vědecké spolupráci mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Afghánské demokratické republiky (Kábul, 19. 12. 1981)

Dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Afghánské demokratické republiky o spolupráci v oblasti zdravotnictví a lékařských věd (Kábul, 29. 4. 1987) pozn.: článek 9 Dohody pozbyl platnosti ve vztazích mezi Českou republikou a Islámskou republikou Afghánistán

Většina uvedených dvoustranných smluv již neodpovídá ani realitě česko-afghánských vztahů ani afghánské vnitropolitické situaci.

3.3 Rozvojová spolupráce

Afghánistán je dlouhodobě čistým příjemcem rozvojové pomoci. Česká republika se na jeho rozvoji podílí prostřednictvím zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS). Z hlediska schválené koncepce ZRS je Afghánistán řazen mezi tzv. specifické země bez konkrétní alokace finančních prostředků. Veškeré informace k projektům ZRS realizovaným Velvyslanectvím ČR v Kábulu lze nalézt na webu www.mzv.cz/kabul.

Rozvojová spolupráce Česka s Afghánistánem je uskutečňována jak přímo, skrze příspěvky do fondů (ARTF, spravovaný Světovou bankou; LOTFA, spravovaný Rozvojovým programem OSN, ANATF, spravovaný NATO), tak i prostřednictvím Velvyslanectví ČR v Kábulu, v rámci programu malých lokálních projektů a projektů transformační spolupráce. Samostatnou částí spolupráce je humanitární pomoc nejpotřebnějším, realizovaná Mezinárodní organizací pro migraci, Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, a českou nevládní neziskovou organizací Člověk v tísni, o. p. s.

Malé lokální projekty napomáhají zlepšení kvality každodenního života obyvatel Afghánistánu, prezentaci Česka jako státu podporujícího rozvoj potřebných komunit, jakož i kultivaci vzájemných kontaktů. Projekty transformační spolupráce přispívají k osvětě a vzdělání afghánských obyvatel v oblasti demokracie a lidských práv a k dlouhodobému zlepšení sociálního postavení zranitelných menšin, především afghánských dívek a žen.

3.4 Perspektivní obory (MOP)

► Moderní doprava a infrastruktura

Kvůli centrální poloze v regionu přikládá Afghánistán odpovídající důležitost dostavbě železniční a dálniční sítě, proto je v dopravním sektoru značná poptávka po partnerech disponujících příslušným know-how a technologickými kapacitami. Kvůli nepřístupnému terénu ve značné části státu nabývá na důležitosti i letecká doprava, pro jejíž efektivní provoz vláda plánuje uskutečnit rekonstrukci letišť a modernizaci jejich technologického vybavení, včetně výcviku kvalifikovaných řídicích letového provozu. Tento segment je pro stát významný nejen z důvodu nezanedbatelných příjmů plynoucích z počtu odbavených leteckých spojů, ale i kvůli snižování schopnosti řízení vzdušeného prostoru, dosud primárně zajišťované příslušníky alianční mise Rozhodná podpora. Afghánská vláda zvažuje propojení vnitřní železniční sítě napojením jednotlivých provinčních sítí na pátevní síť, a rovněž prodloužení železniční sítě spojující Afghánistán s Íránem až do Herátu. Potenciál příležitosti pro české dodavatele tkví v dodávkách kolejnic, lokomotiv a materiálu na stavbu a zabezpečení provozu železničních tratí.

Úřad kábulského primátora a Agentura rozvoje regionu hlavního města (CRIDA) projevují zájem o dodávky českých prostředků městské hromadné dopravy do Kábulu, kde byly až do devadesátých let úspěšně provozovány trolejbusy československé výroby. V uplynulých letech byly Afghánistánu předány studie obnovy trolejbusové dopravy, ale zakázka doposud nebyla realizována. CRIDA také plánuje v příštích pěti letech uskutečnit přeměnu regionu hlavního města v metropolitní aglomeraci moderního typu, včetně výstavby čtyř logisticko-průmyslových center (BAEZ - Barikab, SEZ - Sarob, MSEZ - Maidan Shahr, MAEZ - Muhammad Agha), navzájem propojených dálniční sítí a nacházejících se



v okolí hlavního města. Celková hodnota projektů v uvedeném období činí 160 mil. USD.

► Energetika a odpadové hospodářství

Afghánistán je energeticky nesoběstačný a většinu elektrické energie dováží, což klade značné nároky na přenosovou soustavu, která se stává cílem častých sabotáží a není schopna zásobit elektrickou energií všechna sídla v zemi, v důsledku čehož dochází k plánovaným odstávkám dodávek do měst a jejich čtvrtí, aby mohla být zásobena ostatní města. Dobudování přenosové soustavy a dosažení energetické soběstačnosti představují pro afghánskou vládu dlouhodobou výzvu. Značná očekávání jsou vkládána do obnovitelných zdrojů: vodních a slunečních elektráren. Taktéž plynové elektrárny představují vyhledávanou alternativu vůči zastaralým tepelným zdrojům či přeshraničnímu transportu elektrické energie z okolních států. Ve městě Herát je plánována výstavba plynové elektrárny, využívající zemní plyn dodávaný plynovodem TAPI. V Mazár-e Šarifu je plánována výstavba plynové elektrárny s výkonem 200 MW, která má být zásobena plynem z vlastních zdrojů. V provincii Kandahár se plánuje výstavba solární elektrárny s výkonem 10MW.

Významnou obchodní příležitost představují „zelené“ technologie na zpracování a recyklaci komunálního odpadu a jeho energetické využití. V Kábulu a větších městech znečištění vzduchu zplodinami z lokálních topenišť, v nichž je spalován komunální odpad, dosahuje zejména v zimním období neúnosných mezí. Odpad není řízeně skládkován a centralizovaný svozový systém neexistuje. Místní správa si je tohoto problému vědoma a pokouší se nalézt systémové řešení neutěšené situace a zavést dlouhodobě udržitelný a ekologický způsob zpracování a recyklace odpadů, který v Afghánistánu dosud chybí. Ke zlepšení stavu v daném sektoru úspěšně přispívají know-how i finanční pomoci nevládní neziskové organizace, například Člověk v tísni, o. p. s., prostřednictvím výstavby provozoven výkupu a zpracování plastů, které jsou následně předávány afghánským provozovatelům.

► Důlní a těžební průmysl

Exploataci rozmanitého afghánského nerostného bohatství prozatím omezují řada faktorů: nerozvinutá infrastruktura, nedostatečné těžební technologie a státní regulace. Postupné uvolňování limitů těžby však přinese prudký nárůst vytěžitelného objemu surovin, který bude klást vysoké nároky jednak na dodávky kvalitních komponent na servis a obměnu těžebních technologických celků a jednak na dopravu a další průmyslové zpracování vytěženého materiálu.

V Afghánistánu se nachází významná naleziště vysoce kvalitního mastku, horniny s všestranným využitím: mj. ve stavebnictví, zdravotnictví i moderních technologiích. Hlavním odbytištěm exportu je Čína, ale kapacity těžebních společností mohou uspokojit mnohem větší poptávku. Mastek může být exportován jak v surovém stavu (valouny), tak i částečně zpracovaný (rozemletý). Vysoká jakost afghánského mastku byla v roce 2020 potvrzena expertní analýzou Ústavu geoniky AV ČR, v. v. i.

► Obranný a bezpečnostní průmysl

S ukončením mezinárodní vojenské přítomnosti ke dni 11. září 2021, a s postupnou změnou systému financování ozbrojených sil Afghánistánu, vyvstane větší potřeba akvizic zbraňových systémů, munice, ručních zbraní, výstrojních dodávek a prostředků logistického zabezpečení. V Afghánistánu je dlouhodobá poptávka po provádění údržby a generálních oprav prostředků vzdušných sil, především sovětských vrtulníků Mi-17 a Mi-24/35 a po odborném výcviku jejich osádek a pozemního personálu.

Afghánská vláda také zvažuje nákup bitevních vrtulníků Mi-24/35. V souvislosti s převzetím letišť, doposud provozovaných příslušníky alianční mise Rozhodná podpora, do afghánských rukou, vzniká potřeba dodávek přístrojové a radarové techniky, bezpečnostních systémů, odborného výcviku řídicích letového provozu, apod. Česká republika je ve světovém srovnání jedním z nemnoha států, disponujícím průmyslovými kapacitami a know-how, umožňujícími dodat afghánským partnerům komplexní řešení.

► Zemědělství, chov a potravinářství

Zemědělský sektor, stejně jako potravinářský průmysl, nejsou dostatečně rozvinuté. Zemědělství je do značné míry subvencováno ze zahraničí, zaměstnává až 44 % populace a podílí se na tvorbě HDP ze 22 %. Afghánistán je potravinově nesoběstačný, především z důvodu neefektivního zemědělství a nehostinného klimatu provázaného živelnými pohromami (sucho, povodně, zemětřesení). Zemědělská produkce je tak značně závislá na obtížně předvídatelných faktorech (množství sněhu, objemu jarních dešťů) a proto je jednou z vládních priorit rekonstrukce a výstavba nových zavlažovacích kanálů.

Signifikantní je produkce ovoce a suchých plodů, brambor, mandlí a šafránu. Není zřízen centrální registr hospodářských zvířat a jejich genofond je značně erodován. Metody a způsoby obdělávání zemědělské půdy jsou zastaralé. Potenciál příležitosti pro české dodavatele spočívá v dodávkách zemědělských strojů, budování skladovacích a zpracovatelských kapacit a zavádění moderních metod hospodaření, vybudování registru hospodářských zvířat, provádění školení a dodávkách živého skotu.



4 Kulturní a obchodní jednání

Podkapitoly:

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

4.1 Úvod

S ohledem na historickou stopu Československa je investiční klima pro české subjekty obecně příznivé. Afghánská vláda určila prioritní sektory, ve kterých chce zahraniční investory podporovat. Jedná se o především o sektory zemědělství a jeho přidružené oblasti; stavebnictví (s důrazem na stavební materiál); telekomunikace; doprava a logistika; důlní průmysl, energetika a vodohospodářství; ruční výroba.

Při zvažování prvotních investic je vhodné kontaktovat hospodářsko-průmyslovou komoru, která je nejspolehlivější zprostředkovatelem na místní společnosti, prodejní a distribuční kanály. Bližší informace lze nalézt na webu ACCI (Afghanistan Chamber of Commerce and Industries) www.acci.af.

4.2 Oslovení

Oslovení je vhodné provést standardní cestou e-mailové komunikace, ať už přímo, tzn. kontaktovat afghánskou obchodní společnost či členy jejího vedení, nebo nepřímo, například prostřednictvím afghánského zástupce či tlumočníka, zajišťujícího komunikaci, pakliže afghánští představitelé neovládají některý z mezinárodně užívaných jazyků. Obchodní komunikaci je neefektivnější vést co možná nejvíce napřímo, a často se připomínat, neboť v případě zapojení příliš mnoha článků může dojít k jejímu "rozštěpení" či nesdílení informací v potřebné kvalitě a formě se všemi zúčastněnými. Výhodné je stanovit si již na začátku kontaktní osoby, a přes ně veškerou obchodní komunikaci směřovat, aby bylo jasné, kdo, za co, a kdy zodpovídá.

4.3 Obchodní schůzka

Obchodní jednání je nejvhodnější sjednat s dostatečným předstihem a standardním způsobem, tedy e-mailem. Vhodným místem je sídlo společnosti (kancelář), nebo veřejný prostor (např. restaurace). Afghánci nejsou zvyklí pracovat od brzkých ranních hodin, standardní dobou pro nejrannější schůzku je cca 10. hodina dopolední. Vhodným aranžmá může být společný oběd, například v cenově a kvalitativně odpovídající restauraci. Čas jednání se odvíjí od programu a objemu projednávaných témat, ale ideální je schůzku udržet v celkovém čase 60 až 90 minut. Na začátku schůzky je žádoucí výměna vizitek. Slušností je vizitku uchopit oběma rukama, poděkovat, přečíst si její obsah, a ujistit se, že vyslovujete jméno obchodního partnera správně. Až poté ji důstojně uložit (např. do pouzdra). Dary jsou v Afghánistánu běžné, ale záleží, jaký chcete udělat dojem. Při pozvání na oběd, který hradíte, by mohl dar působit poněkud okázale, nebo u partnera vyvolat obavu před určitým nátlakem. Dar je proto vhodnější předat již po nějakém čase a úspěšném jednání, aby obchodní partner věděl, že si spolupráce považujete a přikládáte jí adekvátní důležitost. Afghánci na sobě při jednání nedávají znát emoce, doporučuje se zrcadlení této taktiky.

V důsledku pandemie COVID-19 se i v Afghánistánu rozšířila videokonferenční jednání, není tedy ničím neobvyklým, pokud byste obchodnímu partnerovi navrhli virtuální setkání. Doporučuje se v dostatečném předstihu ověřit jeho disponibilitu, a především kvalitu internetového připojení (a využívané aplikace), neboť v Afghánistánu internetové připojení nedosahuje úrovně dle evropských standardů. Afghánci jsou obecně zdatnými obchodníky, a pokud jim na obchodu s českou stranou záleží, zjistí si předem všechny dostupné informace. Bude je zajímat především konečná cena, ale otázku nepoloží ihned, v úvodní části, ale spíše jako by mimoděk během rozhovoru o podrobnostech obchodu, ale konečná částka za dodávku při rozhodování o její realizaci obvykle hraje rozhodující roli. Afghánistán je výsostně byrokratizovanou společností, a proto má při veřejných akvizicích konečné slovo prezident (jeho kancelář).



Není vhodné za žádných okolností nabízet alkohol. Jakožto muslimové, striktně dodržující náboženské zásady, Afghánci „oficiálně“ alkoholické nápoje nepožívají. Protože si na jednání výše postavený zástupce společnosti (např. ředitel) standardně přivede mladšího kolegu (asistenta, tlumočnicka), je zcela nepřijatelné, aby před ním požíval alkoholické nápoje nabízené hostitelem. Oblečení je vhodné zvolit standardní, pokud možno co nejformálnější. Afghánci se na oficiální příležitosti oblékají obdobně, záleží, zda bude jednání vedeno s „městským“ (kábulským) partnerem, který s největší pravděpodobností zvolí evropský způsob formálního oblečení. Může se však stát, že obchodní partner bude z provincie, nebo ctít tradiční způsob oblékání (pokrývka hlavy: turban, háčkovaná čepice nebo vlněný pakul, oděv: volná košile dosahující ke kolenům, splývající s postavou, volné kalhoty z téže látky, vesta, obuv: kožené otevřené či uzavřené boty). Běžná je kombinace tradičního oblečení, přes které Afghánci oblékají sako západního střihu.

4.4 Komunikace

Při obchodních jednáních je nutno počítat s tím, že korupce a nepotismus, složitý byrokratický systém a nepřehledné předpisy budou příčinou častých zdržení, změn činěných na poslední chvíli bez předchozího ujednání, a průtahů ve vyřizování i velice běžných záležitostí. Čas nemá pro Afghánce zvláštní důležitost; na přesné dodržování termínů, plnění dohod nebo časů schůzek se nelze spoléhat. V průběhu jednání je třeba zachovávat trpělivost; nenechat se odradit dílčím neúspěchem, důležité je udržování stálého kontaktu s partnerem. Je nutno mít na paměti, že Afghánci dávají přednost osobnímu jednání před korespondencí, často i kvůli nižší míře gramotnosti. Místní tlumočnick, je-li důvěryhodný, může na partnera působit pozitivním dojmem. Ačkoliv řada výše postavených Afghánců, např. v soukromém sektoru, angličtinu na určité úrovni ovládá, je pro ně jaksi „ubírající na vážnosti“ hovořit s partnerem napřímo, navíc jazykem, který není jejich mateřštinou. Zpočátku je vhodné komunikovat převážně e-mailem, avšak Afghánci si velmi potrpí na „neformální“ komunikační kanály, např. je zde velmi rozšířena komunikační aplikace WhatsApp, kdy si po určité době mohou chtít vyměňovat zprávy i o tématech s obchodem nesouvisejících (rodina, zdraví, zdvořilosti), po tom, co se seznámíte a dojde k navázání přímého kontaktu. Aktuálně je velmi rozšířeným trendem, namísto klasického volání, výměna hlasových zpráv nahraných a odeslaných prostřednictvím komunikačních aplikací (např. WhatsApp).

Afghánci kladou vysoké nároky na zdvořilé vystupování. Ve srovnání se západními normami je společenský hovor v daleko větší míře prokládán často značně nadsazenými zdvořilostními frázemi obsahujícími chválu a uznání partnerovi. Nesouhlas či nelibost bývají naopak vyjadřovány jen opatrně a často pouhým mlčením. Veřejné projevy emocí – rozčilení nebo zvýšení hlasu – jsou Afghánci hodnoceny jako nedostatek důstojnosti a sebeovládání. Nabídku služby, daru, často i běžného pohostinství, je normální nejprve „skromně“ odmítnout, a přijmout až na naléhání nabízejícího; teprve opakované odmítnutí je obvykle bráno jako vážně míněné.

V Afghánistánu jsou na většině území (v zásadě mimo hlavní město Kábul a největší města provincií) dodržovány principy tradiční formy islámského a zvykového práva. Velvyslanectví ČR v Kábulu proto zásadně varuje před dovozem alkoholu, kosmetiky obsahující alkohol, drog, publikací (i novin a časopisů) zobrazujících neislámské náboženské a lidské tělesné motivy, hudebních a filmových nosičů.

Afghánci jsou citliví na dodržování tradičního oblékání na veřejnosti, hlavně u žen. Pro ženy je nutné volné svrchní oblečení, které zakrývá šiji, boky a ruce po zápěstí a šátek, což platí bez výjimky pro všechny ženy (i pro cizí státní příslušnice). Není však striktně vyžadováno nošení tradiční burky ani čádu (druh černého delšího pláště zahalujícího tělo), alespoň v oblastech pod kontrolou vládních sil. Nejsou dovoleny krátké sukny, délka sukny musí být pod kotníky. Muži musejí mít zahalenou horní část těla a není jim dovoleno chodit v krátkých kalhotách, rovněž krátký rukáv není doporučován.

4.5 Doporučení

V Afghánistánu, pokud jde o očekávání rychlého či bezproblémového průběhu čehokoliv, je nezbytná notná dávka tolerance a trpělivosti.

4.6 Státní svátky

V Afghánistánu se používá solární kalendář, v němž nový rok začíná 21. března gregoriánského kalendáře. Pro celé území Afghánistánu platí časové pásmo GMT + 4:30. Časový posun oproti ČR je tak +3,5 hodiny pro zimní čas a +2,5 pro letní čas. Dnem pracovního klidu je pátek. Je čtvrtkem státní instituce a orgány buď nepracují, nebo mají čtvrtek jako „krátký“ den s pracovní dobou do 12 hodin.

15. února	Den osvobození
21. března	Nový rok
28. dubna	Den vítězství



1. května	Svátek práce
19. srpna	Den nezávislosti
9. září	Den národního hrdiny A. Š. Masúda
1. šawwal	Svátek přerušení půstu (Íd al-fitr)
9.-10. dhú'l-hidždža	Den Arafy/Íd al-Adhá
10. muharrám	Ašúra (den úmrtí imáma Husajna)
12. rebí'u l-awwal	Narození proroka Mohameda

Muslimské svátky jsou pohyblivé, tudíž jsou každoročně slaveny v mírně odlišném termínu. V Afghánistánu se samozřejmě slaví ramadán (cca polovina dubna až polovina května), kdy se po celý měsíc každodenně až do západu slunce věřící postí, tudíž je tomu způsobena i pracovní doba.



5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

5.1 Vstup na trh

Kvůli přetrvávající nestabilitě politické a bezpečnostní situace se vstup na afghánský trh stále jeví vysoce riskantním. Očekává se, v případě pozitivního vývoje v příštích letech, že důlní průmysl, energetika, stavebnictví a investice do rozvoje infrastruktury budou hlavními investičními příležitostmi přispívajícími k ekonomického růstu. V oblasti zemědělství jsou očekávány proměnlivé v závislosti na přírodních podmínkách (sucho, povodně, zemětřesení) a bezpečnostní situaci. Afghánistán čelí energetické krizi, neboť je energeticky nesoběstačný, a navíc je přenosová soustava terčem častých útoků, vedoucím k omezení průmyslové výroby i dodávek domácnostem, které téměř denně na několik hodin zůstávají bez dodávek elektrické energie, a která navíc skokově zdražuje. Dalším faktorem, jenž dlouhodobě brání rychlejšími rozvoji afghánskému hospodářství, je téměř neexistující dopravní síť. Síť železnic a dálnic není rozvinutá a znemožňuje tak větší zapojení Afghánistánu do systému mezinárodní i vnitrostátní přepravy.

Vzhledem k historické československé stopě, která je Afghánci vnímána velmi pozitivně, je investiční klima pro české investory obecně příznivé. Afghánská vláda určila prioritní sektory, ve kterých chce zahraniční investory podporovat. Jedná se o především o sektory zemědělství a jeho přidružené oblasti, stavebnictví (s důrazem na stavební materiál), telekomunikace, dopravu a logistiku, důlní průmysl, energetiku a vodohospodářství. V případě prvotních investic je zásadní kontaktovat příslušnou hospodářskou komoru, která je nejspolehlivějším zprostředkovatelem na místní zástupce, prodejní a distribuční kanály. Bližší informace najdete na webu komory ACCI (Afghanistan Chamber of Commerce and Industries) www.acci.org.af. Za účelem zahájení podnikání v Afghánistánu je nejprve nutné obdržet podnikatelskou licenci vydávanou ministerstvem průmyslu a obchodu. Některá podnikatelská odvětví potřebují k základní licenci také povolení od věcně příslušného ministerstva. Cena licence je nadále odvozená od velikosti podnikatelského záměru v určitém sektoru. Nezbytné dokumenty se vztahují na podnikatelský záměr a určitý sektor a jsou publikovány na internetových stránkách podnikatelského registru ACBR (Afghan Central Business Register) www.acbr.gov.af.

Celní systém je stanoven celním zákonem (Customs Law) zajišťujícím příjmy do státního rozpočtu. Tento zákon dále definuje rozsah pravomocí ministerstva financí, které je gestorem systému a odpovídá tak za jeho legislativní aspekty, metodiku, platnost, implementaci a platnost všech příslušných celních předpisů. Afghánská vláda společně s exportní agenturou Afghánistánu a největšími vývozci zavádí program tzv. One Stop Shop (OSS), který zastřešuje veškeré vývozní aktivity. OSS má za cíl dosáhnout zrychlení získávání exportní dokumentace, snížení míry korupce při vyřizování vývozní dokumentace, zvýšení objemu afghánské vývozu, zvýšení zaměstnanosti, podpory hospodářského růstu, snížení nákladů na přepravu a časové úspory. Domácí trh je chráněn procesem celní hodnoty, při němž je přiřazena hodnota výrobku nebo služby za účelem určení základní celní hodnoty dováženého nebo vyváženého zboží. Toto je také základním předpokladem pro sestavování statistik obchodu, sledování množstevních omezení, uplatňování celních preferencí a výběru příjmů do státního rozpočtu.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Pro všechny společnosti podnikající v Afghánistánu je vyžadována tzv. licence AISA., vydávaná afghánským úřadem pro podporu investic, s tříletou platností. Všechny předkládané dokumenty musejí být přeloženy do darí nebo paštó. Všechny akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným a živnostníci vykonávající podnikatelské aktivity na území Afghánistánu jsou zároveň povinni zaregistrovat se



v afghánském rejstříku společností ACBR (Afghan Central Business Register). Registrace je vyžadována pouze jednou, pokud společnost neučiní zásadní změny. Proces registrace v ACBR a poplatky jsou shodné pro afghánské i zahraniční společnosti. Licenční kroky a poplatky se však mohou lišit u společností v zahraničním vlastnictví. Pro dokončení procesu registrace v ACBR jsou nezbytné následující kroky:

1. registrace obchodní společnosti

Společnost předloží ACBR doporučení licenční agentury s následujícími dokumenty: žádost; kopii dokladu totožnosti prezidenta a viceprezidenta a jejich fotografie; zakládací listiny (vč. jmen vlastníků, počtu kmenových akcií).

Dojde-li ke změnám, musí společnost tyto oznámit a předložit ACBR aktuální verzi dokumentace.

2. uhrazení registračních poplatků

500 AFN za registrační služby, účtuje ACBR paušální poplatek.

0 AFN za DIČ, přiděluje se bezplatně.

3 AFN za písmeno při zveřejnění obchodní specifikace v úředním věstníku prostřednictvím ministerstva spravedlnosti, platí pouze pro Kábul.

1000 AFN za zveřejnění specifikace společnosti v místních novinách prostřednictvím ředitelství informací, kultury a cestovního ruchu, platí pouze pro provincie.

3. přidělení daňového identifikačního čísla

Po úspěšné registraci se vydává tzv. certifikát o TIN (Tax Identification Number – DIČ). DIČ je desetimístné číslo, které je vydáváno všem jednotlivcům, společnostem a organizacím, vyvíjejícím v Afghánistánu ekonomickou činnost, s roční platností.

Před obnovením platnosti DIČ je zapotřebí uhradit ministerstvu financí všechny závazky (daně, doplatky, pokuty, atd.)

4. zveřejnění údajů v úředním věstníku

Specifikace všech nově zaregistrovaných podnikatelských subjektů vede ACBR a předkládají se ke zveřejnění odboru ministerstva spravedlnosti (pro Kábul) nebo ředitelství pro informace, kulturu a cestovní ruch (pro provincie).

Text je zpracován zástupci ACBR. Společnosti mají možnost vypracovat a dodat vlastní text. Údaje ke zveřejnění věstníkem musejí obsahovat jméno společnosti, jména prezidenta a viceprezidenta; sídlo ; počáteční, základní kapitál, druh podnikatelské činnosti.

Po úspěšném absolvování kroků 1–4 je podnikatelskému subjektu vystaveno osvědčení o registraci s neomezenou platností.

5.3 Marketing a komunikace

Tak jako u většiny středoasijských států, ani v Afghánistánu se většina obchodních transakcí bez osobní přítomnosti a kontaktů neuzavře.

Reklamní a propagační agentury využívají standardní prostředky a formy, jako jsou inzeráty v tisku, reklamní plochy na billboardech, spoty v televizi či rádiu. S ohledem na to, že většina domácností má ve svých domovech radiopřijímač, jeví se tento způsob propagace jako efektivní. Internetový marketing není téměř žádný.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Afghánistán je od roku 2005 členem organizace WIPO (World Intellectual Property Organization). Obecně však lze Afghánistán zařadit ke státům, v nichž v zásadní míře dochází k porušování ochrany práv duševního vlastnictví. Probíhá zde výroba a obchod s velkým množstvím pirátských kopií filmů, hudby, softwaru, obuvi, značkového oblečení, apod. Situace v oblasti dodržování a ochrany práv duševního vlastnictví a jejich povědomí je velmi nízká. Ochranou duševního vlastnictví v Afghánistánu se zabývá úřad Afghanistan Central Business Registry & Intellectual Properties (www.acbr.gov.af), který je součástí afghánského ministerstva průmyslu a obchodu (www.moci.gov.af).

5.5 Trh veřejných zakázek

Veřejné zakázky jsou zadávány formou tendrů a výběrových řízení. Pokud se Velvyslanectví ČR v Kábulu dozví o tendru včas, informuje



relevantní instituce v ČR současně se zadáním do systému SINPRO. Vhodné je, aby měl účastník tendru v místě svého zástupce či prostředníka. Místní subjekty upřednostňují partnerství v rámci tzv. společných firem (joint ventures).

Na základě vládních priorit, průzkumu a analýz ohledně potřeby vyhlášení výběrového řízení probíhá následující proces. Nejdříve se rady všech relevantních ministerstev (Generální ředitelství zadávání veřejných zakázek, Generální ředitelství financí a Generální ředitelství statní správy), vyjádří k danému výběrovému řízení. Následně předají souhrnnou správu příslušnému ministerstvu, které má tendr na starosti. Kancelář tohoto ministerstva poskytne detaily a upravené zadání výběrového řízení dvěma úřadům: Úřadu pro věci veřejné a generálnímu tajemníkovi Rady ministrů, kteří následně předloží dokumentaci prezidentovi Afghánistánu. V této době se již tendrem zabývá Rada ministrů, která celý proces schvaluje. Po obdržení souhlasného stanoviska Rady ministrů, se předají veškeré dokumenty Hospodářské radě. Hospodářskou radu vede druhý viceprezident, jehož úřad následně analyzuje ekonomické a technické aspekty výběrového řízení. Členové hospodářské komise přezkoumávají veškeré podrobnosti týkající se projektu. Po schválení výběrového řízení je následně informováno příslušné ministerstvo, které vyzve zájemce k podání nabídek. Obvykle je výzva vypsána na období jednoho měsíce, a za další dva až tři měsíce je vyhlášen vítězný subjekt.

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Platební podmínky a platební morálku Afghánců nelze zobecnit, liší se případ od případu. Obecným trendem je vysoká dolarizace ekonomiky a (zejm. při zakázkách menšího objemu) platba v hotovosti. Řešení obchodních sporů může být jednak zdlouhavé a jednak nemusí vést k právně jednoznačnému (a vymahatelnému) rozuzlení. Výsledek takového sporu bude ovlivněn zejména všeobecně rozšířeným nepotismem a korupcí, tudíž je dle evropských standardů krajně nepravděpodobná varianta úspěchu českého subjektu v takovém sporu. Velvyslanectví ČR v Kábulu proto doporučuje předem zanést do smluv příslušná ustanovení, aby se případný obchodní spor projednával před soudem mimo Afghánistán.

Afghánská obchodní komora a afghánská investiční agentura v některých případech mohou sloužit jako mediátor sporu mezi stranami. Rizika pro investování v Afghánistánu jsou dle stupnice OECD nejvyšší (hodnota 7). Je zapotřebí uvážit především bezpečnostně i politicky nestabilní situaci, hospodářskou a finanční zaostalost, korupci a kulturní odlišnosti. Vysoká míra korupce negativně ovlivňuje rozhodování státních orgánů na všech úrovních. Afghánský trh lze rozdělit na dvě hlavní zóny podle hospodářské výkonnosti: 1) centrum, jímž je oblast hlavního města Kábulu a části okresů přilehlých provincií; a 2) periferii, již jsou zbývající provincie. Úspěšné působení na afghánském trhu je podmíněno znalostí místních specifik a provázaností rodinných a rodových vazeb.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Cestování do Afghánistánu a po jeho území velvyslanectví ČR v Kábulu rozhodně nedoporučuje. Vstupní vízum, které má 30denní platnost. Po přicestování do Afghánistánu lze na základě tohoto víza požádat o delší vízum. Cestování po zemi je omezeno místy vojenských operací nebo útoků povstalců. Víza vydávají afghánská velvyslanectví v Praze a Islámábádu. Kontaktní údaje:

Velvyslanectví Islámské republiky Afghánistán v Praze

Nad Šárkou 1512/63

160 00 Praha 6

tel: +420 233 544 228

e-mail: pa.prague@mfa.af

web: www.prague.mfa.af

Životní podmínky v afghánských městech i na venkově nelze považovat za standardní a přijatelné pro dlouhodobý pobyt dle evropských standardů. Zejména vysoké znečištění ovzduší výfukovými zplodinami a v zimě spalováním odpadu a absence fungující kanalizační a vodovodní sítě mohou způsobit závažné zdravotní komplikace osobám náchylným k astmatu nebo k respiračním chorobám obecně (časté jsou plicní chlamydie). Hygienické podmínky je nutné považovat za značně ztížené. Běžně dostupná voda není pitná, maximálně užitková. I když není při cestách do Afghánistánu povinné očkování, podle místa pobytu je lépe se podrobněji informovat na pravděpodobnost výskytu nemocí doporučené je očkování proti hepatitidě A a B, popřípadě břišnímu tyfu aj.

Peníze, doklady a letenky je nutno nosit neustále při sobě. Vhodné je mít u sebe i kopii cestovního dokladu (identifikační stránky pasu a stránky s vízem). Je nutné počítat s rizikem krádeže peněz nebo cestovních dokladů. Doporučuje se proto maximální obezřetnost a v případě nouze či nejasností kontaktovat Velvyslanectví ČR v Kábulu. Upozorňujeme, že vzhledem k nepředvídatelné bezpečnostní situaci je případná pomoc vysoce riskantní a obtížně realizovatelná. Nedoporučuje se individuální pohyb v noci. Žádný region v Afghánistánu nelze považovat za bezpečný a hrozby útoků se trvale objevují po celém území. Bezpečnostní situace je dlouhodobě nestabilní a nepředvídatelná. Schopnost afghánských



bezpečnostních složek zajistit bezpečnost zahraničních návštěvníků není zaručena. Cestování po všech oblastech Afghánistánu je nebezpečné kvůli probíhajícím bojovým operacím i zbrojeným střetům mezi různými politickými a kmenovými skupinami. Riziko únosů cizích státních příslušníků, ať už kvůli jejich zavraždění nebo pozdější žádosti o výkupné, je velmi vysoké.

V poutních místech jako je Mazár-e Šaríf je povolen vstup do většiny mešit. Většinou je nutné odevzdat zavazadla do úschovny, ženy musejí mít na sobě dlouhý svrchní oděv zakrývající veškeré tělesné křivky a šátek, může být vyžadován čádor (druh černého delšího pláště zahalujícího tělo) nebo burka (oděv zahalující celé tělo včetně obličeje, pouze ponechána vyplétaná mřížka pro oči). V mešitách jsou oddělené části pro muže a ženy, vstup je povolen pouze bez obuvi a není obvykle dovoleno fotografovat.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Velvyslanectví ČR v Kábulu žádá, v souvislosti s trvale zhoršenou bezpečnostní situací, aby zájemci o práci v Afghánistánu pečlivě zvážili své pracovní záměry, a pokud možno do Afghánistánu vůbec necestovali. Čeští občané pracující v Afghánistánu jsou zaměstnáni převážně při mezinárodních organizacích na základě individuálních pracovních smluv.

Zdravotní péče v Afghánistánu existuje v minimální míře a její kvalita je značně kolísající. Proto většina cizinců vyhledává pomoc zahraničních lékařů, lékařů pracujících pro mezinárodní společenství a organizace v Afghánistánu působící. Velvyslanectví ČR v Kábulu zatím není znám případ, kdy by česká zdravotní pojišťovna proplatila lékařský úkon provedený v Afghánistánu.

5.9 Veletrhy a akce

Afghánský obchodní veletrh **Afghanistan International Trade Fair (AITF)** je největším afghánským veletrhem. Měl se uskutečnit v r. 2020 (8.-11. listopadu, Kábul, palác Uran), ale jeho konání bylo odloženo na neurčito. Na jeho pořádání se podílí afghánská obchodní komora Afghanistan Chamber of Commerce and Investment (ACCI), soukromý i veřejný sektor. Veletrhu se účastní výrobci z afghánských provincií a mezinárodní účast má zahrnovat 10 států regionu. AITF je tak nejvýznamnější příležitostí pro výrobce a obchodníky k prezentaci jejich společností a navázání obchodních kontaktů. Kategorie veletrhu zahrnují zpracovatelský průmysl, nerostné suroviny, stavitelství a materiály, gastronomii, zdravotnictví, kosmetiku, elektroniku, zemědělství, chovatelství, domácí potřeby, textil, módu a šperky, sportovní potřeby, hračky, plasty, tiskařský a obalový průmysl, knihy a nábytek. Odhadovaná návštěvnost je 50 tisíc osob a počet vystavovatelů je 200 společností.

Veletrhy a výstavy, představující zboží vyrobené v Afghánistánu, se z bezpečnostních důvodů často konají v Turecku, Tádžikistánu, Dubaji či Singapuru.



6 Kontakty

Podkapitoly:

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví České republiky v Kábulu

adresa: St. No. 10, House No. 337, Wazir Akbar Khan, Kábul, Afghánistán

telefon: +93/798417418 (sekretariát)

e-mail: kabul@embassy.mzv.cz

provozní hodiny: neděle - čtvrtek: 08.00 - 16.30

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Nejsou zavedena. Pozemní telefonní síť funguje jen v některých provinciích, nejspolehlivějším prostředkem spojení satelitní telefon.

V případě potřeby lze kontaktovat ZÚ Kábul:

v **pracovní době** (ne-čt 08-16:30) na tel. čísle **+93/798417418** (sekretariát)

v **nouzových případech** (24/7) na tel. čísle **+93/793486577** (tísňová linka)

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

Centrální banka - www.centralbank.gov.af

Ministerstvo dolů - www.mom.gov.af

Ministerstvo energií a vody - www.mew.gov.af

Ministerstvo financí - www.mof.gov.af

Ministerstvo hospodářství - www.moec.gov.af

Ministerstvo obrany - www.mod.gov.af

Ministerstvo průmyslu a obchodu - www.commerce.gov.af

Ministerstvo vnitra - www.moi.gov.af

Ministerstvo zahraničí - www.mfa.gov.af

Ministerstvo zemědělství - www.mail.gov.af

<https://www.businessinfo.cz/afghanistan>



Pajhwok Afghan News - www.pajhwok.com

Průmyslově-obchodní komora - www.acci.org.af

Rada národní bezpečnosti - www.nsc.gov.af

TOLO News - www.tolonews.com

Úřad generálního prokurátora - www.ago.gov.af

Úřad prezidenta - www.president.gov.af

Úřad pro centrální akvizice - www.npa.gov.af

Úřad pro obchodní registr a duševní vlastnictví - www.acbrip.gov.af

Úřad pro podporu investic - www.aisa.org.af

Úřad pro rozvoj metropolitní oblasti hlavního města - www.crida.gov.af

Ústřední statistický úřad - www.nsia.gov.af